

PPF APG - BELEID VERANTWOORD BELEGGEN

Versie 12/04/2019

Waarom verantwoord beleggen?

PPF APG ("PPF") verzorgt een betaalbaar en waardevast pensioen voor zijn (gewezen) deelnemers en gepensioneerden ("deelnemers"). Daarnaast willen wij ook verantwoordelijkheid nemen voor de wereld waarin wij leven, nu en wanneer deelnemers met pensioen gaan. Dit betekent dat wij in onze beleggingsbeslissingen aspecten van duurzaamheid overwegen, omdat wij geloven dat bedrijven met voldoende aandacht voor milieu, mens en goed ondernemingsbestuur op de lange termijn ook betere financiële resultaten laten zien. Er zijn verschillende termen voor deze aanpak in omloop, bij PPF noemen wij dit verantwoord beleggen. Wij zijn ervan overtuigd dat wij in het belang van deelnemers handelen door te streven naar een optimaal financieel rendement op het geïnvesteerd vermogen én verantwoord te beleggen.

PPF, het ondernemingspensioenfonds van een duurzame pensioen-uitvoeringsorganisatie

PPF is het pensioenfonds van de medewerkers van APG, van de Stichting Technisch Bureau Bouwnijverheid, van Bouwinvest Real Estate Investment Management B.V. en van de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Tegelijkertijd is APG ook de vermogensbeheerder van PPF, bekend om zijn ambities en prestaties op het gebied van verantwoord beleggen. De kennis en vaardigheden van APG komen goed van pas bij een zorgvuldige en integrale uitvoering van ons verantwoord beleggen beleid.

DILEMMA 1: EEN EIGEN OF GEZAMENLIJK VERANTWOORD BELEGGEN BELEID

PPF wil een eerlijk beeld schetsen over onze eigen keuzes in het verantwoord beleggen beleid. Gezien de omvang van ons pensioenfonds zijn wij realistisch over de impact van onze beleggingen op het streven naar een duurzame wereld. Juist daarom willen wij onze impact zo strategisch mogelijk benutten.

Onze vermogensbeheerder voert niet alleen ons beleggingsbeleid uit, maar ook dat van andere pensioenfondsen. We sluiten aan bij het verantwoord beleggen beleid zoals onze vermogensbeheerder dat heeft ontwikkeld omdat het ambitieniveau bij ons past. Dit heeft ook het voordeel dat we kosten in de hand houden en efficiënt kunnen werken. Binnen die kaders gebruiken we de ruimte om zelf keuzes te maken. Daarom kiest ons fonds bijvoorbeeld voor investeringen in windparken binnen de beleggingscategorie infrastructuur.

In de toekomst willen we bewuste keuzes rondom verantwoord beleggen blijven maken. Om die reden hebben we een nieuw beleid opgesteld. Zo kunnen we nieuwe ontwikkelingen toetsen aan ons eigen beleid. Voor het opstellen van dit beleid hebben we een werkgroep opgericht om het bestuur hierover te adviseren. Deze werkgroep bestaat uit leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en APG FM. Ook vinden wij het van belang dat we deelnemers regelmatig en zorgvuldig informeren over ontwikkelingen en resultaten van het verantwoord beleggen beleid. Bij de discussies over het al dan niet beleggen in tabak en kernwapens bleek hun grote betrokkenheid bij dit thema. Daarnaast geldt voor onze beleggingen in de fondsen voor gezamenlijke rekening (FGR) dat we scherp blijven letten op zorgvuldige naleving en uitvoering van ons eigen beleid. In het participantenoverleg vervullen wij de rol van kritische gesprekspartner.

Kernwaarden PPF

Het PPF verantwoord beleggen beleid is opgesteld volgens de drie kernwaarden van het fonds:

1. Persoonlijk – *wij maken als fonds waar mogelijk onze eigen keuzes in het beleid voor verantwoord beleggen en consulteren onze deelnemers.*
2. Inzicht – *verantwoord beleggen is integraal onderdeel van onze beleggingsbeslissingen, dit betekent dat alle beleggingen ook op duurzaamheidsprestaties worden beoordeeld. Concreet sturen we in de beleggingsportefeuille op een lagere CO2-voetafdruk en op financieel aantrekkelijke beleggingen die duurzaamheid bevorderen.*

3. Betrouwbaar – *wij zijn transparant over de keuzes in ons verantwoord beleggen beleid en we lichten dilemma's nader toe. Wij leggen verantwoording af over de resultaten van ons verantwoord beleggen beleid in publieke rapportages op de website.*¹

Doelstellingen verantwoord beleggen beleid

Het beleggingsbeleid van PPF:

- Biedt financieel rendement, rekening houdend met risico's en kosten;
- Geeft blijk van maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- Draagt bij aan de waarborging van de integriteit van de financiële markten.

Om de eerste twee doelstellingen te behalen zoeken wij naar de goede combinatie tussen rendement enerzijds en de beheersing van lange termijn risico's waaronder duurzaamheid anderzijds. In het kader van de derde doelstelling maken wij ons samen met andere beleggers sterk voor betrouwbare regelgeving rondom duurzaamheid en goed ondernemingsbestuur.

In de [verklaring inzake beleggingsbeslissingen](#) benoemt PPF verantwoord beleggen ook als een van de beleggingsovertuigingen:

- Goed bestuur en maatschappelijk verantwoord beleggen zijn belangrijk. Bij het verantwoord beleggen worden aspecten op het gebied van milieu, maatschappij en corporate governance (goed ondernemingsbestuur) bij beleggingsprocessen betrokken omdat dit bijdraagt aan een beter risicoprofiel.

Missie, visie en beleid

De missie, visie en beleid voor PPF worden aangescherpt met een aanvulling op het gebied van verantwoord beleggen. In de bestaande formulering wordt het aspect van 'maatschappelijke ontwikkelingen' toegevoegd.

De missie, visie en beleid omschrijven wij als volgt:

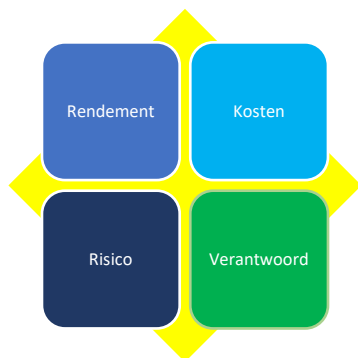
PPF wil voor alle belanghebbenden een deelnemersgericht, integer, deskundig, toekomstbestendig en efficiënt pensioenfonds zijn. Nu en in de toekomst. We houden hierbij rekening met de ambitie om de pensioenen te verhogen (de toeslagambitie), de hoogte van de premie redelijk te houden en de beleggingsrisico's te beheersen. Hierbij hebben we oog voor **maatschappelijke ontwikkelingen en** de belangen van alle betrokkenen bij het fonds.

Om onze missie te kunnen bereiken hebben we beleid ontwikkeld op het gebied van pensioencommunicatie, premies, toeslag, beleggingen, risico's, uitbestedingen en integriteit.

Vier assen

Het PPF verantwoord beleggen beleid start met het denken over vier assen. Dit betekent dat we beleggingsbeslissingen nemen door alle vier de onderstaande aspecten in overweging te nemen:

1. Rendement
2. Risico
3. Kosten, én
4. Verantwoord

¹ Op dit moment publiceert PPF dergelijke jaarlijkse resultaten nog niet op de website.

Regelgeving en standaarden

Het verantwoord beleggen sluit nauw aan bij de Nederlandse wet en de internationale verdragen waaraan Nederland zich heeft verbonden. Daarnaast zijn er andere internationale regels en standaarden van toepassing. Hieronder staan de standaarden waaraan we ons als pensioenfonds committeren nader beschreven.

United Nations Global Compact

We verwachten van bedrijven en fondsen waarin we beleggen dat ze in lijn handelen met de algemene normen voor ondernemingen van de Verenigde Naties (United Nations Global Compact). In de Global Compact staan universele principes beschreven over mensenrechten, arbeidsrechten, anti-corruptie en milieu. Deze principes zijn gebaseerd op algemeen erkende verdragen, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Onze vermogensbeheerder controleert actief of de bedrijven waarin we beleggen deze standaard naleven.

OESO Richtlijnen & IMVB-convenant

Wij onderschrijven de richtlijnen voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). In het verlengde hiervan ondertekende PPF op 6 december 2018 het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB), een initiatief van de Nederlandse overheid. Samen met andere Nederlandse pensioenfondsen, maatschappelijke organisaties, vakbonden en de overheid, zet PPF zich in zijn beleggingsbeleid in voor naleving van de OESO-richtlijnen en de Guiding Principles on Business and Human Rights van de Verenigde Naties.

Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties omvatten zeventien doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Ze zijn in september 2015 goedgekeurd door de 193 lidstaten van de VN. De doelstellingen bestrijken uiteenlopende thema's als klimaatverandering, gezondheid, werkgelegenheid, innovatie en de uitbouw van transparante instellingen en gerechtigheid voor iedereen. Onze vermogensbeheerder heeft een raamwerk ontwikkeld waaruit blijkt welke SDGs beleggingskansen opleveren.

Principles for Responsible Investment (PRI)

In het beleid en de besluitvorming over verantwoord beleggen vormen de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties belangrijke richtlijnen. Onze vermogensbeheerder was in 2009 een van de eerste ondertekenaars van dit initiatief. De jaarlijkse publieke rapportage van APG aan de PRI is [hier](#) te lezen.

Pijlers PPF verantwoord beleggen beleid

In ons beleid werken we met zes pijlers voor de invulling van het beleid. In onderstaande tabel geven wij een overzicht van de verantwoord beleggen praktijk zoals wij deze per pijler en beleggingscategorie toepassen. Deze pijlers lichten we hierna één voor één toe.

	Pijler 1	Pijler 2a	Pijler 2b	Pijler 2c	Pijler 3	Pijler 4	Pijler 5	Pijler 6
Beleggingscategorie	Insluiting	Engagement	Stemmen	25% CO2 reductie	Duurzame ontwikkelingsdoelen (SDIs)	Uitsluitingen	Samenwerking	Transparantie
Aandelen (inclusief beursgenoteerd vastgoed)	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Bedrijfsobligaties	✓	✓			✓	✓	Overkoepelend	Overkoepelend
Staatsobligaties	✓					✓		
Private Equity	✓	✓			✓	✓		
Privaat Vastgoed & Infrastructuur	✓	✓			✓	✓		
Grondstoffen (genoteerde termijn contracten)						✓		

DILEMMA 2: SPANNING TUSSEN RENDEMENT & VERANTWOORD BELEGGEN

Het is onze overtuiging dat lange termijn verantwoord beleggen niet ten koste gaat van het financieel rendement. Deze visie wordt ondersteund door een in 2015 verschenen metastudie van ruim 2000 empirische onderzoeken die sinds 1970 zijn uitgevoerd.² Zo'n 90% van die onderzoeken concludeert dat er geen sprake is van een negatieve relatie tussen rendement en de aandacht voor milieu, mens en goed ondernemingsbestuur.

PPF vindt het hierbij van belang een duidelijk onderscheid aan te brengen tussen risico- en waardegedreven keuzes voor verantwoord beleggen. Enerzijds hebben veel bedrijven in onze portefeuille te maken met uiteenlopende risico's gerelateerd aan milieu, mens en goed ondernemingsbestuur, zoals bijvoorbeeld misstanden in complexe productieketens en het gebruik van schaarse grondstoffen. Wij willen alleen in dergelijke ondernemingen blijven beleggen als ze voldoende voortgang kunnen laten zien op de door onze vermogensbeheerder vastgestelde thema's gerelateerd aan milieu, mens en goed ondernemingsbestuur. Op deze manier staan we voor een integrale aanpak waarbij we van ondernemingen niet alleen goede financiële resultaten verwachten maar ook voldoende aandacht voor milieu, mens en goed bestuur. Recent hebben we een uitzondering op dit principe gemaakt. In 2018 hebben wij - na zorgvuldige afweging en in consultatie met onze deelnemers - besloten dat beleggingen in de productie van tabak en (onderdelen van) kernwapens niet langer passen binnen ons beleggingsbeleid, ook al hebben deze beleggingen goede rendementen opgeleverd. Hiervoor zijn expliciete criteria opgesteld en de namen van de uitgesloten ondernemingen worden op de website gepubliceerd.

² Gunnar Friede, Timo Busch & Alexander Bassen (2015), ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2,000 empirical studies, Journal of Sustainable Finance and Investment.

Het verantwoord beleggingsbeleid van PPF bestaat uit de volgende zes pijlers:

1. Insluiting: verantwoord beleggen is een integraal onderdeel van ons beleggingsproces

Geïntegreerde doelstellingen voor risico, rendement, kosten én duurzaam en verantwoord leiden tot duurzame portefeuilles. Dit maakt het mogelijk op een verantwoorde manier een goed pensioen te realiseren. Onze vermogensbeheerder belegt het grootste deel van ons vermogen in eigen beheer. Dit maakt het mogelijk om bewuste keuzes te maken over welke beleggingen bij ons fonds passen (insluiten).

Liquide beleggingen zoals aandelen en obligaties

Zoals eerder besproken selecteren we beleggingen op basis van financiële criteria (rendement, risico en kosten) en tegelijkertijd kijken we of de bedrijven waarin we beleggen verantwoord ondernemen.

Koplopers: Bedrijven waarin we beleggen die voldoende verantwoorde prestaties laten zien en zich binnen een sector inzetten voor verduurzaming, of tenminste voldoende concrete ambities op dit gebied kunnen aantonen, noemen we Koplopers.

Achterblijvers: Bedrijven die nog niet voldoende verantwoord ondernemen noemen we Achterblijvers. In Achterblijvers beleggen we in principe alleen nog wanneer ze voldoende inzichtelijk kunnen maken dat, alhoewel resultaten nog achterblijven, ze wel al aan de slag zijn gegaan met duurzame verbeteringen in beleid en praktijk. In dat geval spreken we van Beloften.

Beloften: Met bedrijven die we aanduiden als Beloften maakt onze vermogensbeheerder concrete afspraken over noodzakelijke verbeteringen binnen een bepaalde tijdspanne. Wij verwachten niet dat alle bedrijven in de portefeuille een Koploper-status kunnen bereiken maar, Beloften moeten wel altijd voldoende voortgang laten zien op de punten waarover eerder afspraken zijn gemaakt. Engagement – het aangaan van een kritische dialoog met de bedrijven waarin we beleggen - vormt hiermee een integraal onderdeel van ons beleggingsbeleid.

Uiteindelijk zal een beleggingsportefeuille nooit volledig vrij zijn van controverses rondom milieu, mens en goed ondernemingsbestuur. Het is daarom zaak altijd alert te blijven. Zeker voor grote internationale bedrijven met ingewikkelde toeleveringsketens geldt dat zij kwetsbaar blijven voor misstanden. Maar het insluitingsmodel vraagt portefeuillemanagers deze risico's voor milieu, mens en goed ondernemingsbestuur te beheersen en waar mogelijk positief te beïnvloeden. Zoals bijvoorbeeld beleggingen in groene hypotheek in plaats van reguliere hypotheek.

Illiquide beleggingen zoals vastgoed, infrastructuur en private equity

Aspecten van milieu, mens en goed bestuur spelen een belangrijke rol binnen een toekomstbestendige vastgoed- en infrastructuurportefeuille. Bij alle beleggingsbeslissingen worden deze aspecten dan ook meegewogen. Daarnaast verwachten wij van fondsen en afzonderlijke vastgoed- en infrastructuurbeleggingen dat ze (binnen afzienbare tijd) een score van vier of vijf sterren laten zien in de GRESB³ voor vastgoed. Van onze infrastructuur beleggingen verwachten wij dat minstens de helft participeert in de GRESB Infra.

Geïntegreerde doelstellingen voor risico, rendement, kosten én duurzaam en verantwoord zijn ook op andere manieren verankerd. Boven een bepaalde omvang worden nieuwe beleggingen in niet-beursgenoteerde ondernemingen en nieuwe mandaten voor externe beheerders goedgekeurd door de Investment Commissie van APG. Hierin zitten onder andere specialisten op het gebied van verantwoord beleggen. Deze specialisten hebben niet alleen stemrecht in de commissie, maar worden ook betrokken bij de controle op naleving en het opstellen van voorwaarden voor nieuwe beleggingen. We beoordelen dan in eerste instantie de kennis en capaciteit van de externe beheerder. Waar mogelijk kijken we ook naar onderliggende assets. Dit is goed mogelijk bij de beleggingscategorieën vastgoed en infrastructuur maar is aanzienlijk complexer bij private equity.

³ GRESB assesses and benchmarks the ESG performance of real asset investments, providing standardized and validated data to capital markets.

2. Actief aandeelhouderschap: het fonds gaat de dialoog aan met ondernemingen en maakt gebruik van zijn rechten als aandeelhouder

Onze vermogensbeheerder initieert een dialoog met bedrijven als daar aanleiding toe is. We spreken dan van engagement; Daarnaast oefenen wij ons stemrecht uit bij alle bedrijven waarvoor wij op aandeelhoudersvergaderingen mogen stemmen.

Engagement

Via onze vermogensbeheerder maken wij gebruik van onze invloed als belegger. Wanneer er zorgen bestaan over de duurzaamheid van de bedrijfsvoering of bestuurspraktijk van ondernemingen voert onze vermogensbeheerder een dialoog met als doel een gedragsverandering tot stand te brengen, dit noemen we engagement. Het engagementproces kent een aantal stappen waarbij de mogelijkheden voor dialoog worden onderzocht, bedrijven worden aangesproken op misstanden, en er met de bedrijven tijdsgebonden afspraken worden gemaakt over te realiseren verbeteringen.

Het engagementprogramma van PPF kent de volgende engagementcategorieën:

1. Insluiting - Engagement met Achterblijvers en Beloften om de mogelijkheden voor duurzame verbetering te inventariseren, bedrijven over de vereiste verduurzaming te informeren en vervolgens bedrijven op voortgang te toetsen.
2. Thematisch - Engagement met bedrijven uit de portefeuille over vooraf vastgestelde thema's, zoals veilige arbeidsomstandigheden in de kledingindustrie en scheepsbouw; het tegengaan van kinderarbeid bij de winning van kobalt en de teelt van cacao; en de bescherming van mensenrechten in de grondstoffen- en telecomsector. Wij trekken gezamenlijk op met APG in het bepalen van de thematische doelstellingen voor engagement.
3. Corporate Governance - Engagement specifiek over onderwerpen die verband houden met goed bestuur, zoals beloning, onafhankelijke bestuurders, anti-corruptie en bescherming van aandeelhoudersrechten.
4. Global Compact – Misstanden gedreven engagement met bedrijven die specifiek in verband worden gebracht met het schenden van een van de principes van de Global Compact.

Stemmen

PPF maakt wereldwijd gebruik van zijn stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. Voor het uitoefenen van het stemrecht wordt gebruik gemaakt van de diensten van een externe dienstverlener. Zaken die in stemming (kunnen) worden gebracht zijn onder andere de vaststelling van de jaarrekening, winstdeling, bevoegdheid om aandelen in te kopen of uit te geven, benoeming van bestuurders en commissarissen en het beloningsbeleid. Ons stemgedrag is openbaar en na afloop van iedere vergadering direct via onze website in te zien.⁴

Goed ondernemingsbestuur (corporate governance) is een belangrijke basis voor de stabiliteit en ontwikkeling van ondernemingen en voor het creëren van aandeelhouderswaarde op de lange termijn. Daarom stelt PPF hoge eisen aan de corporate governance van ondernemingen waarin wordt belegd. Zoals staat beschreven in het [Global Corporate Governance Framework](#) verwachten wij van ondernemingen waarin we beleggen dat ze:

- over een effectief en evenwichtig bestuur beschikken;
- een verantwoord beloningsbeleid voeren;
- aandeelhouders accurate, relevante en tijdige informatie sturen; en
- de rechten van (minderheids)aandeelhouders beschermen.

De corporate governance-specialisten van onze vermogensbeheerder hebben in samenspraak met de portefeuillemanagers een stembeleid opgesteld. Wanneer zij het oneens zijn met een voornemen dat de onderneming in stemming brengt, gaan zij onder andere namens PPF een dialoog aan om onze standpunten toe te lichten. Om de boodschap kracht bij te zetten, werkt de vermogensbeheerder hierbij vaak samen met andere (internationale) beleggers, bijvoorbeeld de Nederlandse institutionele beleggerskoepel Eumedion.

⁴ Op dit moment publiceert PPF dergelijke resultaten nog niet op de website.

PPF onderschrijft het [Verantwoord Beleggen en Stewardship Beleid](#) van onze vermogensbeheerder. Hierin wordt ook verwezen naar het Corporate Governance Raamwerk en het Beleid omtrent Belangenverstrengeling.

Energietransitie

Een goed voorbeeld van hoe engagement wordt benut om de beleggingsportefeuille verder te verduurzamen is het traject op klimaat. Van de bedrijven waarin we beleggen, verwachten we dat ze goed zicht hebben op de risico's en kansen die voortkomen uit klimaatverandering. Bedrijven die veel CO₂ uitstoten, vragen we maatregelen te nemen om de uitstoot te beperken. Om een bijdrage te leveren aan de energietransitie, streeft PPF naar een verlaging van de CO₂-voetafdruk in de aandelenportefeuille. In 2020 willen we een CO₂-reductie van 25% kunnen vaststellen (t.o.v. 2015). Alle portefeuillemanagers ontvangen jaarlijks een doelstelling voor de maximale hoeveelheid CO₂ die de bedrijven in hun deel van de portefeuille mogen uitstoten. Door dit CO₂-plafond jaarlijks te verlagen, wordt stapsgewijs toegewerkt naar een reductie van 25% in 2020.

DILEMMA 3: KLIMAATVERANDERING

Klimaatverandering kan grote gevolgen hebben, zowel voor milieu en mens als voor de financiële markten. PPF vindt het daarom belangrijk de mogelijke consequenties van klimaatverandering op risico, rendement, kosten en duurzaam en verantwoord beleggen goed in kaart te brengen. We willen tijdig inspelen op klimaatrisico's en -kansen in de beleggingsportefeuille. Toch willen we gezien onze financiële doelstellingen onze investeringen in fossiele brandstoffen of CO₂-intensieve sectoren niet zonder meer beëindigen. We zetten ons in voor een ordelijke energietransitie en gebruiken onze invloed als aandeelhouder om bedrijven ertoe te bewegen het verdienmodel aan te passen en over te stappen op duurzame alternatieven. Op deze manier komen we tegemoet aan onze rendementsdoelstellingen en dragen we tegelijkertijd bij aan een meer CO₂-arme economie.

3. PPF is actief opzoek naar aantrekkelijke beleggingen die duurzaamheid bevorderen:

Duurzame ontwikkelingsdoelen

PPF is extra alert op beleggingen die zowel een goed rendement opleveren als bijdragen aan oplossingen voor milieuvraagstukken en maatschappelijke kwesties. Daarom hebben we besloten de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties als blauwdruk voor dit soort beleggingen te gebruiken (Sustainable Development Goals). Beleggingen in deze duurzame ontwikkelingsdoelen noemen wij Sustainable Development Investments (SDIs) en definiëren we als beleggingen met een positieve invloed op mens en milieu door hun producten en diensten of omdat ze een erkende voorlopersrol vervullen in de overgang naar een duurzamere economie. PPF een steentje bij dragen aan het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelen in 2030 door een groei in deze beleggingen te realiseren terwijl deze beleggingen tegelijkertijd blijven voldoen aan onze eisen van risico, rendement en kosten.

4. Uitsluiting: PPF verwacht van ondernemingen dat zij handelen met respect voor de uitgangspunten van de Global Compact van de Verenigde Naties (UNGC). Ook investeert PPF niet in overheidsobligaties van landen waarvoor een VN-veiligheidsraad wapenembargo van kracht is.

Bepaalde beleggingen sluit PPF per definitie uit. Dit zijn:

- Overheidsobligaties van landen waarvoor een wapenembargo van de VN-Veiligheidsraad van kracht is.
- Bedrijven die direct betrokken zijn bij de fabricage van producten die volgens de Nederlandse wet en internationale afspraken waaraan Nederland zich heeft gebonden verboden zijn. Concreet betekent dit dat we niet beleggen in ondernemingen die direct betrokken zijn bij de fabricage van antipersoon-landmijnen, clusterbommen, chemische of biologische wapens (controversiële wapens).
- Bedrijven die betrokken zijn bij het produceren, distribueren en verkopen van tabaksproducten.
- Bedrijven die betrokken zijn bij het produceren, distribueren en verkopen van kernwapens of belangrijke onderdelen daarvan.
- Bedrijven die in strijd handelen met de uitgangspunten van de United Nations Global Compact (UNGC) en er in de dialoog met onze vermogensbeheerder geen blijk van geven hun praktijken

aan te willen passen. Concreet betekent dit dat we eerst de dialoog aangaan met bedrijven waarvan we vermoeden dat ze handelen in strijd met de uitgangspunten van de UNGC. Wanneer zo'n bedrijf ondanks herhaalde pogingen geen gehoor geeft aan onze oproep tot veranderingen, kan het worden toegevoegd aan de lijst van uitgesloten ondernemingen. Dit overzicht is terug te vinden op onze website.⁵

Mocht er aanleiding bestaan om nieuwe productuitsluitingen in overweging te nemen, dan worden de verschillende overlegorganen van het fonds (bestuurswerkgroep Strategie, Commissie Balansbeheer en Beleggingen en Bestuur) bij deze keuze betrokken. Ook worden deelnemers van het fonds geïnformeerd.

Hieronder is een overzicht te zien van de bovenstaande uitsluitingen per beleggingscategorie:

Beleggingscategorie	Uitsluitingscriteria
Aandelen (& beursgenoteerd vastgoed)	Controversiële Wapens, Tabak, Kernwapens, in strijd met UNGC
Bedrijfsobligaties	Controversiële Wapens, Tabak, Kernwapens, in strijd met UNGC
Staatsobligaties	VN wapenembargo
Private Equity	Controversiële Wapens, in strijd met UNGC. Tabak en Kernwapens: voor alle nieuwe investeringen vanaf 1-7-2018
Privaat Vastgoed en Infrastructuur en Grondstoffen	UNGC en waar relevant Controversiële Wapens, Tabak, Kernwapens

5. PPF maakt zich met andere beleggers nationaal en internationaal sterk voor betrouwbare regelgeving om duurzaamheid en goed ondernemingsbestuur te verankeren.

Specialisten van onze uitvoeringsorganisatie spreken regelmatig met wet- en regelgevers over duurzaamheid en aandeelhoudersrechten. Ook draagt PPF bij aan de ontwikkeling van normen met als doel de integriteit van financiële markten op de lange termijn te verbeteren. Zo is een verantwoord beleggen specialisten van onze vermogensbeheerder door de Europese Commissie gevraagd voor de High Level Expert Group (HLEG) over duurzame financiering. De werkgroep ontwikkelde een blauwdruk voor hervormingen in de investeringsketen, waarop een duurzame financieringsstrategie voor de EU kan worden gebouwd. Een van de aanbevelingen is het creëren van een EU-duurzame taxonomie, een classificatiesysteem om te bepalen welke activa bijdragen aan het klimaatakkoord van Parijs en de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Dit is in lijn met onze doelstelling te investeren in aantrekkelijke beleggingen die duurzaamheid bevorderen.

6. PPF vindt het belangrijk om zo eerlijk en transparant mogelijk over het verantwoord beleggen beleid naar deelnemers te communiceren en draagt het beleid actief uit om duurzaamheid te bevorderen.

Wij vinden het belangrijk om over ons verantwoord beleggen beleid verantwoording af te leggen aan deelnemers en andere stakeholders. Dit betekent dat we het verantwoord beleggen beleid op onze website publiceren en regelmatig over de resultaten van dit beleid rapporteren.⁶ Op deze manier dragen wij ons verantwoord beleggen beleid actief uit.

⁵ Op dit moment publiceert PPF dergelijke resultaten nog niet altijd op de website.

⁶ Op dit moment publiceert PPF dergelijke resultaten nog niet op de website.

Waar mogelijk werken we samen met andere pensioenfondsen en beleggers om het beleid en de praktijk van verantwoord beleggen in de sector verder te versterken.

Ieder jaar evalueren wij het verantwoord beleggen beleid van PPF en toetsen we het beleid op nieuwe thema's, trends en vragen vanuit stakeholders van het fonds. De uitkomst van deze evaluatie zal waar nodig tot aanpassingen van dit beleidsdocument leiden. Op die manier waarborgt PPF dat het verantwoord beleggen beleid aansluit bij de recente wet- en regelgeving, de visie van het bestuur en deelnemers en eventuele andere relevante ontwikkelingen op dit gebied.

Aansluiting bij het communicatiebeleid

Het verantwoord beleggingsbeleid vraagt om meer transparantie over beleggingskeuzes en regelmatige communicatie naar deelnemers. Het verantwoord beleggen beleid krijgt daarom een vaste plek in het communicatiebeleid van PPF. Communicatie-uitingen betreffen onder andere de publicatie van het verantwoord beleggen beleid op de website van PPF. Ook komt er een jaarlijkse update over de resultaten van het verantwoord beleggen beleid. Indien de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven, zullen de deelnemers via bijeenkomsten worden betrokken bij nieuw beleid. Daarnaast is er de ambitie om deelnemers gedurende het jaar te informeren over beleggingen die specifiek aansluiten bij de thema's zoals geprioriteerd in het verantwoord beleggen beleid.

Proces nieuw besluit

Om de continuïteit te waarborgen wordt het onderwerp verantwoord beleggen in het vervolg bij de PPF bestuurswerkgroep Strategie ondergebracht. Deze werkgroep evalueert het beleid 1 x per jaar en zal het bestuur over verantwoord beleggen adviseren. Bij toekomstige aanpassing van het verantwoord beleggen beleid worden in principe de volgende processtappen gevolgd:

1. Organiseren van workshop tijdens studiedag over het betreffende thema met bestuursleden en leden verantwoordingsorgaan.
2. Opstellen conceptadvies door bestuurswerkgroep Strategie, eventueel gevolgd door het bespreken van het conceptadvies met de deelnemers.
3. Advies bestuurswerkgroep Strategie gaat via commissie Balansbeheer & Beleggingen naar het bestuur ter vaststelling van het aangepaste beleid.

Vooruitblik

Ons verantwoord beleggen beleid blijft altijd in ontwikkeling. Wij werken momenteel aan een aanscherping van het landenbeleid voor beleggingen in staatsobligaties, het toetsen van klimaatrisico's in scenario-analyses en een nadere uitwerking van de afspraken in het IMVB-convenant. Het resultaat van deze trajecten krijgt een plek onder de pijlers van het beleid verantwoord beleggen.

Dit document is vastgesteld in de bestuursvergadering PPF d.d. 5 maart 2019.